

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Principia Juris Canonici : Ex Libro ... Decretalium Gregorii
IX. Pontificis M / Antehac In Alma & Archi-Episcopali
Benedictina Universitate Salisburgensi**

König, Robert

Salisburgi, 1725

VD18 80460526

13. De rebus Ecclesiæ alienandis, vel non.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61800](#)

SUMMARIÆ.

- ¶ 1. Etsi verò vacet beneficium per adeptio-
nem Episcopatus non tamen penso, quæ isto
casu non venit comprehensa nomine bene-
ficii. III. per consolidationem, si Pensionarius
beneficium oneratum adipiscatur, eò quod
res sua nemini serviat. 1. uti frui. ff. Usufruct.
quoadmodum. caveat. 1. tibi fundi. ff. Quemad-
modum. Usufr. ansitt. IV. per crimen hæresis
ad abolendam de Hæreto læsa Majestatis, aut
Sedis Apostolicæ c. fælicis. de Panis in 6, item
si quis percusserit Cardinalem d. c. fælicis.
aut Episcopum, in cuius dicecesi pensionem
habet. Clem. 1. de Panis. V. per spontaneam
remissionem: cum enim penso constituta sit
incommodum pensionarii, potest is suo com-
modo, & juri renuntiare. Azor. d. lib. 8. c. 10.
§ 6. Pirthing. b. t. n. 21.

Pars VI.

De onoris impositione.

Per onoris impositionem nil aliud intelligi-
tur, quām fructuum beneficialium reser-
vatio; de qua potissimum in c. un. b. t. ubi
Collator beneficii prohibetur ex eo sibi, aut
Nepoti, vel alteri cuilibet reservare fructus,
seu proventus, vel aliquam eorum partem, aut
collationem differre, ut ipse interim percipiat
fructus. Imb. si eorum pars aliqua exigetur
pro collatione, institutione, aut præsentatione,
ita simoniacæ, & ipso jure nullæ forent ex-
trav. cùm detestabile. 2. §. per electiones. de
Simon. inter Commun. & ibi Barb. n. 5. Atta-
men si iusta causa subiicit, veluti si Ecclesia ma-
gno ære alieno gravetur, vel alia necessitas ur-
geat, potest ad tempus ante beneficium collatione
pars fructuum reservari. d. c. un. & ibi
Panorm. n. 20. cum quo concordat. c. penult.
de V. S. ibi DD.

TITULUS XIII.
De Rebus Ecclesiæ alienan-
dis, vel non.

NE Dignitates & Beneficia Ecclesiastica in-
tereant, verum Ecclesia alienatio quibus-
dam in casibus Prælatis, ac Beneficiat s' inter-
dicta est, nisi adhibitis certis solennitatibus, &
existentibus causis in jure præscriptis.

§. I.

Alienationis vocabulum sumitur vel strictè
vel latè. Strictè, & propriè dicta alienatio
complectitur omnes contractus, & actus, per
quos dominium rei tam directum, quam utile
transfertur; quales sunt *donatio*, *venditio*,
permittatio, *datio in solutum*, *institutio*, *lega-
tum*. 1. *alienationis*. 28. 1. *alienatum*. 67. ff. de
V. S. I. I. C. de Fundo dotali. Latè seu impro-
priè alienatio accipitur pro actu, quo domi-
nium sive directum, sive utile tantum, vel aliud
jus in re, aut ad rem sakenm absolutè quæsi-
tum transit; cujusmodi sunt *feudum*, *emphy-
teus*, *hypotheca*, seu *pignus*, *precarie*, *locatio*
ad longum tempus, *constitutio ususfructus*,
usus, vel *servitutis realis*. 1. fin. C. de Reb. alie-
nis non alienand. 1. 4. §. 2. 1. 8. §. 2. ff. de
Alienat. judicij mut. causa facta. Hæc acceptio
est hujus loci juxta c. nulli. 5. b. t. extrav. ans-
bitiosa. Eod. inter Comm. & in ea.

§. II.

Definitur alienatio rerum Ecclesiæ, quod &
sit dominii, vel alterius cujuscunque juris,
quod Ecclesiæ est, in aliud translatio.

§. III.

Causa efficiens hujus alienationis est vel re-
mota, vel proxima.

Re-

Remota est jus partim negativum, quo permittitur, partim positivum, quo prohibetur rerum Ecclesiæ alienatio. Et verò alienatio rerum Ecclesiasticarum immobilium, aut mobilium pretiosarum sive debita causa, & solennitate prohibetur utroque jure: Civili in l. 21. C. de SS. Eccles. Novel. 7. 46. & 120. Canonico in c. ea enim. 2. §. hoc jus porreatum causâ. 10. q. 2. ubi referuntur citatae constitutiones civiles: & in c. quisquis. 19. c. Episcop. 34. non habenti. 50. placuit. 51. c. sine exceptione. 52 & passim causâ. 12. q. 2. q. 1. 7. & 8. de his, quae sunt à Pralat. sine confess. Cap. c. I. 5.. & 6. X. c. I. & 2. in 6. Clem. I. & 2. b. t. extravag. ambitiosa Eod. inter commun. Quibus cum tempore accelerunt Decretum Tridentini sess. 22. c. 11. de Reform. & Constitutiones Apostolicæ Leonis X. quæ incipit: ad audiendum. 8. Id Maii. 1517. Julii III. quæ incipit: Cum sicut accipimus. 23. Maii. 1552. Pauli IV. quæ incipit: In iunctum pridie Id. Julii 1556. Pii V. quæ incipit: Etsi de singulis 11. Calend. Januarii. 1569. Clementis VIII. quæ incipit: Ad Romanos. 1592. editæ. Item Decretum S. Congregationis iussu Urbani VIII. die 7. Septemb. 1624. promulgatum, cuius tenorem ad verbum refert Barb. J. E. U. lib. 3. c. 30. n. 16.

4 Proxima est is, qui res Ecclesiæ alienat, vel liberè, hoc est, sive juris solennitate. Certè sive justa causâ neque ullus Episcopus, neque Abbas, ac ne ipse quidem S. Pontifex rerum Ecclesiæ alienandarum potestatem habent, ut inculcant. c. monemus. 18. c. quisquis. 19. c. non licet Papa. 20. causâ 12. q. 2. Panorm. in c. constitutus. 8. de Religios. domib. n. 15. optimâ ratione: quia honorum Ecclesiæ Domini non sunt, sed solum Administratores.

§. IV.

5 Materia, seu objectum hujus alienationis constituunt res Ecclesiæ immobiles, & mobiles.

¶ Dicitur I. res Ecclesiæ: ubi nomine Ecclesiæ comprehenduntur quacunque loca pia auctoritate Episcopi erēcta. extravag. ambitiosa. b. t. inter Commun. ibi: locorumque priorum quorumlibet. Panorm. in c. nullib. 5. n. 14. Eod. Felin. in c. de quarta de Prescript. Unde ad bona Ecclesiastica, quæ in Sacris Canonibus sive solennitate alienari prohibentur, referuntur I. bona Ecclesiæ, & Monasteriorum. Clem. I. b. t. & d. extravag. ambitiosa. idque verum est, etiam si bona Ecclesiæ, vel Monasteriorum principaliter sint destinatae ad alimenta Prælatorum Menoch. de arbitrio casu 433. n. 1. Barb. in Collect. ad c. 6. n. 3. & c. 10. n. 2. b. t. II. bona Capellarum, Ordinorum, & Altarium ritè consecratorum: quia dicuntur, & sunt loca Ecclesiastica. Redoan. de alien. rer. Eccles. q. 49. n. 5. Menoch. de Presumpt. lib. 6. pref. 79. n. 12. III. Bona Confraternitatum, & Congregationum Laiorum, sicut & Xenodochiorum & Hospitalium pro peregrinis, aur miserabilibus personis recipiendis, alendis, vel curandis auctoritate Ecclesiastica electorum. Redoan. d. q. 49. Jacob. Pignat. tom. 4. consili. 21. per tot. Ratio est: quia Ecclesiæ & loca pia quae ad immunitatem, aliisque privilegia aequiparentur, con sequenter etiam quoad servandam solennitatem in alienatione bonorum. Panomit. & Redoan. ubi supra.

Dicitur II. Res immobiles, id est unbewegliche Güter; quæ justa causâ exigente, aut suadente ab inferioribus Ecclesiæ, Monasteriorum, allorumque priorum locorum Prælatis, Rectoribus, & Administratoribus alienari quidecum possunt, sed non aliter, quam adhibitis Canonicis solennitatibus. c. sine exceptione. 52. causâ 12. q. 2. c. I. 3. & 8. de his, quae sunt à Pralat. d. extravag. ambitiosa. b. t. inter Commun.

Sunt autem res immobiles vel naturaliter, vel civiliter tales. Naturaliter immobiles sunt

sunt l. res soli, ligende Gründen l. ult. & r. t. C. Quando decretum opus non est. l. un. C. de Usu cap. transform. ut puta ager. l. ager. 27. ff. de V. S. pratum l. pratum. 31. ff. Eod. fundus. l. t. f. de Condit. tritic. fodinæ metallicæ, Bergwerck. l. 3. §. fin. ff. de Reb. eor. qui sub iust. loca nimurum ex quibus effodiuntur metallæ; non verò proventus, vulgo Alufbeut/ qui ex partibus metallicis percepti sunt, (veli aurum, argentum, plumbum, ferrum, vel simile metallum) & mobilibus anumerantur, Berlich. p. 3. coucl. 35. num. 7. Joach. Hopp. ad Inst. de Reb. incorp. II. Res solo naturâ coharentes: quippe mobile immobili cohærens immobile censemur. l. 40. ff. de Actionib. impt. l. 3. §. 15. ff. de vi, & viarosat. uti arbores solo cohærentes, & affixa. l. si aliud fuerit. 7. §. 5. ff. Quod vi, aut clam. Quamvis verò & gramina, aut alii similes fructus pendentes adhuc in fundo, pars fundi, & res immobiles dicantur: l. fructus. 44. ff. de Rei vindic. attamen quando illorum finis spectatur, qui in ipsis à solo separatis cernitur, potius pro rebus mobilibus habentur, ut post Tiraquell. docet Harpp. ad Institut. de Reb. incorp. n. 10. Quamobrem nec SS. Canones obstatculo sunt, quò minus Prælatus hos fructus pendentes sine solennitate alienare, ac vendere possit. Quod ipsum etiam dicendum de Arboribus cœduis, quæ scilicet ad hoc destinatae sunt, ut excidantur. Augustin. Barb. in Collectan. ad Extravag. ambitiose. num. 27. h. t. Quaranta V. alienatio. n. 33. Sunt enim hæ arbores in beneficii fructu. Pyrr. Conrad. de Difens. lib. 9. c. 1. num. 16. Res civiliter immobiles sunt, quæ naturâ moveri possunt, sed ob cohærentiam cum re immobili vel ob aliam rationem à jure pro immobilibus reputantur. Quò pertinent I. mancipia rustica, sive servi glebae, aut fundo excolendo adscripti, è quòd fundo perpetuò adhærente cogantur. c. nulli. §. h. t. Novel. 7. KÖNIG IN DECRET. LIB. III.

P

c. 1. II. Ædificia non ad tempus posita. l. 7. §. 10. l. 60. ff. de Acquir. rer. dom. qualia etiam sunt moleæ dina pneumatica, die Windmûlæ & aquatica, die Wassermûllen. Herring de Molend. q. 8. n. 30. & seqq. III. Seræ, statuæ, aut horologia ædibus affixa l. 9. §. 2. ff. Quod vi, aut clam. ut & torcular, seu pressorium, si domui junctum sit, arg. l. 21. f. de Instruicto, vel instrum. legato IV. Machinæ, & arma bellica ad castrum, ut ibi perpetuæ sint, destinata. Peter Peck. de Testam. Conjug. lib. 5. c. 30. n. 2. Hopp. ad Inst. de reb. corp. & incorp. Matth. Berlich. p. 3. coucl. 30. n. 24. V. Pisces propagationis causâ in stagnis, & vivariis in den Weyern positi. Bocer. class. 5. disp. 1. th. 8. lit. A. Seous si custodiæ tantum gratiâ vel pro quotidiano usu habeantur. VI. Integri greges ovium, armenta boum &c. quæ propter continuam multiplicationem factum immobilibus accensentur, atque ideo à Prælatis singula quidem animalia distrahi possunt sine solennitate, non item totus grec. Molina de J. & J. disp. 465. num. 4.

Cæterum meminisse oportet, esse è censu rerum immobilium Ecclesiæ aliquas, qua non cadunt sub liberæ alienationis prohibitionem; ut l. res exigui valoris, v. g. terrulæ, aut vineolæ exiguæ, & Ecclesiæ minus utiles, quas sine consilio Fratrum, hoc est, Capituli, ac proinde sine solennitate distrahi posse, textus est in c. terrulas. 53. causâ 12. q. 2. cui ex sententia S. Congregationis Cardinalium nec constitutio Pauli II. sive extravag. ambitiose. nec Decretum Trident. sess. 25. de Reform. c. 11. derogat, teste Fagnano in c. nulli. b. 1. n. 25. & multò minus c. ut super. 8. §. fin. b. t. ut pote quod loquitur de rebus majoris momenti, quæ tamen videntur minus utiles, non absolute, sed respectu illarum, cum quibus commutari possunt. Quæ autem dicantur terrulæ, vineolæ, & res exigui valoris, Gloss. in d. c. terrulas. V. exignas. assentit, illas posse

dico

dici exiguas, quæ non valent ultra viginti solidos; sed cum id jure non definitur, rectius determinatio Judicis prudentiae, ac arbitrio relinquitur arg. l. I. §. fin. ff. de Jure delib. Barb. de Offic. & potest. Episc. alleg. 95. n. 51.

10 II. Res Ecclesiæ magis onerosæ, quam utiles, v. g. domus in Civitatibus & Castris, quæ majorum sumptuum sunt, quam fructuum. c. non liceat causâ 12. q. 2. Guido Papæ dec. 156. Rebuff. in Compend. alien. rer. Eccles. in fin. item res omnino incertæ. Rota dec. 624. n. 11. p. 1. & dec. 631. n. 3. p. 2. Recent. ut si fortassis sint in manu Tyranni, aut alicujas potentis sine spe recuperationis. Redoan. de alien. rer. Eccles. q. 6. num. 32. & 33.

11 III. Res immobiles relictæ, vel donatae Monasterio incapaci retinendi bona etiam in communis, ut sunt Fratres S. Francisci Minoris & Capucini, de quibus mentionem facit Trident. s. 25. de Regularibus. c. 3. has enim absque solennitate alienari, eorumque pretium in Ecclesiæ necessitatem, & quotidianos usus Monasterii converti posse, docet Pisecius in Prax. Episcop. p. 2. c. 5. n. 35. in fin. Fagnan. in d. c. nulli. b. t. n. 28. Quaranta V. alienatio. n. 32. & 41. ideo: quia bona ista Monasterio incapaci relicita non sunt Ecclesiæ incorporata. Clem. exivi. de V. S. & ejusmodi rerum alienatio est necessaria ex necessitate statu, sive regulæ. c. exiit. §. ad hoc. Eod. in 6.

12 IV. Res ab antiquo alienari, puta in feudum aut emphyteusin dari solita, c. ex parte. 2. & ibid. Barb. n. 6. de feud. extravag. ambitiosa. b. t. inter commun. Panormit. in c. n. super. 8. n. 11. Eod. Modo nova concessio non alteratur, sed fiat eodem modo, & formâ: Clarus §. Emphyteusis. q. 6. n. 2. Rota dec. 180. n. 9. p. 2. divers. nec res reversa ad Ecclesiæ, ejusdem patrimonio denyo incorporata, vel Capitulariter statutum sit, ut deinceps imme-

diatè penes Ecclesiæ maneret. Quaranta tit. alienatio rerum Eccles. n. 40. Guido Papæ dec. 54. Molin. tom. 2. de J. & F. dis. 468. n. 19. Quænam autem res ab antiquo in Emphyteusin, feudum, aut usum fructum dari soleta dicatur? non convenient DD. communis tamen sententia sustinet, rem Ecclesiasticam, si duobus successivè concessa sit, & interim quadraginta annorum spatium effluxerit, jam posse dici ab antiquo alienari solitam, & denou sine nova solennitate ita concedi posse. Clarus cit. §. emphyteusis. q. 6.

Dicebatur III. & mobiles; quæ scilicet natūrā, aut jure de loco in locum integræ, & salvæ moveri possunt, vel à se, ut homo, pecus. l. 1. ff. de Ædit. edit. l. 93. ff. de V. S. vel ab alio, ut massa auri, vel argenti: l. 19. ff. de Auro, argent. legat. gemmæ, & annuli: l. 17. ff. Eod. fructus a fundo separati: l. fin. §. 2 ff. de Requir. res vel absent. damn. annui redditus, quorum dies venit: Gail. 2. observ. 10. n. 3. navis. arg. l. 1. §. 6. & 7. ff. de V. i. & vi. arm. l. 10. §. 4. ff. Quod vi, aut clam. ædificia, que super terram ad tempus tantum ponuntur, & de loco ad locum transferuntur. l. 18. ff. de Actionib. empt. l. 60. ff. de Acqñir. rer. dom. Germanicè nuncupantur betwiegliche Güter/ fahrende Haab / Fahrnus / alles was getrieben / oder getragen werden mag. Wehner. Observ. præl. voce fahrende Haab.

Porrò harum rerum alienatio occidente justâ causâ Prælatis & Administratoribus rerum Ecclesiasticarum sine consuetis solennitatibus juris conceditur, præsertim earum, quæ servando servari non possunt, id est, quæ nondulant ultra triennium, aut saltem absque notabilis deterioratione, vel usu consumuntur, & non fructificant, veluti triticum, vineum, oleum, oves, agni, & cæteri redditus, aut fructus. Barb. in Extravag. ambitiosa. n. 19. b. t. & de Offic. & potest. Episc. alleg. 95. n. 38. Azot. Inst. moral. tom. 2. lib. 9. c. 1. q. 5. Molin. tom. 2.

de J. & J. disp. 465. Exciuntur res mobiles pretiosæ servando servabiles, ut quæ quo ad solennitatem rebus immobilibus æquipantur, & pari passu ambulant juxta d. Exir. ag. ambiens. b. t. inter Commun. & l. lex, que. C. de Administ. tut. August. Barb. in Summ. Apostol. deitif. V. Superior regularis. num. 6. Earum autem numero reputantur illæ, quæ sunt de thesauro Ecclesiæ, ut torques, gemmæ, statuæ argenteæ, vasa aurea, & similia ornamenta, quæ propter pretium, artem, vel antiquitatem singularem aliquem splendorem conciliant, ita ut absque notabili diminutione omnis distrahi nequeant. P. Engel. b. t. n. 5. Aloys. Ricc. p. 1. prax. ann. resol. 58. Item Bibliotheca Ecclesiæ vel Monasterii. Tamburin. de Jure Abb. tom. 3. disp. 13. n. 8. non singuli libri, nisi attingant valorem constitutent rem pretiosam, aut propter antiquitatem, vel aliam similem causam Ecclesiæ, ac Monasterio specialem utilitatem, aut splendorem conferant. Donat. in Prax. Regul. tom. 1. tr. 14. q. 50. Cujus verò valoris res mobiles esse debeant, ut pro pretiosis habeantur? variant DD. & ipsa Praxis, quæ in una Provincia plus, quam in alia: plus Episcopis, quam aliis Prælatis: & ex his plus uni, quam alteri indulgere videtur. Proinde determinationem Judicis arbitrio committendam censio, qui consuetudinem terræ, & temporum, locorumque qualitatem, sicut & conditionem Ecclesiæ, an inops, aut dives sit, expendet. Pia- se, in Prax. Episc. p. 2. c. 5. n. 32. Francisc. Leo in Prax. fori Ecclesiæ. 15. n. 7.

I) Illud indagandum: ad quod genus rerum reducenda sint res incorporales: num ad mobiles, an ad his oppositas immobiles? Et verò per se, & proprie neque mobiles, neque immobiles sunt, quandoquidem hæc appellatio rebus solum corporalibus, & certò loco conclusis convenit utpote quæ solæ motus, & quietis propriè capaces sunt, proinde res incor-

porales constituant potius tertiam, ac separata quædam speciem l. 7. §. 4. ff. de Peccato. l. à Divo Pio. 15. §. in venditione. 2. ff. de Re judic. Si tamen necessum sit, eas ad alterutram speciem reducere, per fictiō nem juris pro di- versitate materiae modò ad mobiles, modo ad immobiles referuntur. Wehner. in Observat. pract. voce bewegliche Güter. Ita enim ius pilcandi, venandi, & servitutes, die Grund-Gerechtigkeiten inter res immobiles computantur, quia sunt qualitates prædio- rum per l. 14. in pr. ff. de Servitut. l. 4. in pr. ff. Si servit. vindic. l. 68. ff. de V. S. Gail. lib. 2. obseru. 11. n. 8. Census & redditus annuū spectant ad res mobiles, si ex mobilibus, ac immobiles, si ex immobilibus debeantur arg. Clem. exivi. §. cùmque anni redditus inter immobilia censemantur à jure de V. S. Covar. lib. 3. Var. resol. c. 7. n. 2. ¶ 2. Berlich. p. 3. conclus. 3. n. 34. Similiter nomina, & actiones, si ad res mobiles tendant, mobilibus, si ad immobiles, immobilibus accensentur, cùm qui ad rem actionem habet, rem ipsam habere videatur. Molina de J. & J. tr. 2. disp. 68. n. 1. Azor. Inst. mor. p. 2. lib. 9. c. 1. q. 6. Berlich. p. 2. concl. 3. n. 8. Gail. 2. obseru. 1. num. 9. ubi testatur, juxta hanc sententiam in quadam causa judicasse Cameram Imperialem. Quapropter si queratur, an, & quando in alienatione rerum incorporalium Ecclesiæ Canonicæ solennitates requirantur, materia præ- prius spectanda erit.

Gravior difficultas est circa pecuniam Ec. 16
eclie, aut Monasterii, quibus rebus ea ad-
numerari debeat?

Panormit. in c. nulli 11. b. t. Sylvester V.
alienatio. q. 8. n. 7. Ricc. 1. p. prax. dec. 50.
n. 3. aliisque pecuniam trahunt ad res mo-
biles, quæ servando servari non possunt,
& sine solennitate alienari solent. Quibus
suffragatur textus & ratio. Textus quidem in
l. s. chorus. 79. §. 1. ff. de Leg. 3. juxta quam le-

gatis mobilibus debentur nummi etiam præsidii causâ repositi, die Spar. Pfeffingen: & in Novel. 22. c. 45. ibi: in pecuniis, aut aliis mobilibus rebus. Ratio verò: quia usus pecuniae, quantacunque etiam sit, consistit in alienatione, non ut perpetuò includatur area, velut inferno, ex quo nulla est redemptio, sed ut expendatur in usus quotidianos, nec reposita fructificat, sed manet otiosa juxta c. ejicens. dist. 88. ibi: ex pecunia reposita nullum usum capis.

Tiraquell. de utroque retract. §. I. gloss. 7. n. 106. Barb. de Offic. & pot. Ep. all. 95. n. 41. P. Engl. h. t. n. 7. cum aliis citatis hanc doctrinam limitant, & saltem pecuniam magnæ quantitatis ad emptionem prædiorum, censuum, aliarūmque rerum immobilium, aut mobilium pretiosarum destinata inter res immobiles, aut mobiles pretiosas connumerant, atque ad ejus distractionem præscriptas solennitates exigunt propter textum in l. quid ergo. 3. §. 6. ff. de contraria tutele, & util. act. juxta quam Tutor sine deereto Judicis de pecunia pupillari deposita ad comparationem prædiorum sibi solvere non potest: facili arguento, quod pecunia destinata ad emptionem bonorum immobilium intra immobilia pupilli computandam sit, cum Tutor res mobiles pupilli sine decreto Judicis alienare possit. t. t. ff. de Reb. eor. qui sub tut. Ratio est: quia destinatum habetur pro re perfecta DD. in l. 19. §. 1. ff. de Auro & argent. legat. Barbol. axiom. juris 96. n. 5. Neque verò si materiam pecuniae species, putandum, eam fructuosè conservari non posse, cum maximum patrimonii præsidium sit, quod sine ea fragile est. d. l. si chorus. 79. §. ff. de Legat. 3. Quamvis si usum attendas, ad quem destinata est, dicatur de his, quæ servando servari non possunt.

Plerique distinguunt inter pecuniam, quæ ad hunc finem donata, aut à Testatore est relicta,

vel ex re immobili vendita pro alia ejusmodi, aut mobili pretiosa emenda comparata est, & inter eam, quæ ad immobilium emptionem simpli- citer & sine voto, aut juramento à Prælato, vel ejus Antecessore destinata est: & illam ad im- mobiles, aut mobiles pretiosas; istam ad mo- biles servando non servabiles referunt, eb quod nuda, & simplex destinatio pecunia ad comparationem rei immobilis, aut mobiles pretiosæ nullam imponat obligationem, aut necessitatem applicandi eam ad hunc ultim. neque conditionem pecuniae mutet. Boërius dec. 209. Donat. in Prax. regul. tom. I. tr. 14. q. 52. Vasquez de Redditib. c. 2. n. 44.

§. V.

Forma alienationis rerum Ecclesiæ posita est in dominii, vel alterius cuiuscunque juris, quod Ecclesiæ est, translatione; quæ ut in rebus immobiles, aut mobilibus pretiosis ser- vando servabilibus procedat, duo copulativè requiruntur, causa scilicet, & solennitas, nec una sine alia sufficit c. fine exceptione, & ibi DD. causâ 12. q. 2. c. 1. & 2. h. t. in 6. & Clem. 1. Eod. Dec. consil. 142. n. 4. Covar. lib. 2. var. resol. c. 17. n. 2. Garc. de Benfice. p. 12. c. 2. n. 3. & seqq. etiamsi alienatio fiat in aliam Ecclesiæ. Rota decis. 277. n. 11. p. 4. tom. 3. Recent. Barb. in Collectan. DD. ad c. 1. h. t. Ricc. in prax. aur. p. 1. resol. 35. ubi al- lerit, hanc esse praxin Curiæ Romanae.

Inter justas causas alienationis prima est Ecclesiæ necessitas, ut si æ alienum, quo gra- vatur, aliter expungi non possit, quām re im- mobiles, aut mobiles pretiosas distractæ, aut Crea- ditori in solutionem data. c. 2. §. hoc jus por- rectum. causa 10. q. 2. c. non habenti. c. pli- cuit, causa 12. q. 2. aut ei ruina, vel damnatio immineat aliter inevitabile, vel patiatur de- fectum sacræ suppellebilis, necessaria ad rem Divinam ritè, decenterque obeundam, ad quam parandam, & ministros alendos fru- ctus, & proventus non sunt sufficiētes.

Sgl.

Sylvester V. alienatio. q. 2. Seraphin. doc. 1490. Donat. tom. I. Prax. Regul. tr. 14. q. 9. n. 2. sine dubio ideo: quia necessitas non subjet est legi, per c. 2. de observat. jejun. & fastiditum, quod de jure alias lictum non est. q. 4. de R. I.

Secunda causa est Ecclesiæ utilitas evidens, & indubitate, hoc est, talis, quæ conditio Ecclesiæ clara, & manifestè fit melior. c. sine exceptione. ibi: quod non sit dubium Ecclesiæ profundum, causâ 12. q. 2. c. 1. ibi: præsertim cum evidens necessitas, vel utilitas non subficit. b. t. in 6. Rota doc. 65. n. 17. p. 2. divers. & doc. 623. n. 3. p. 1. Recent. Neque verò adhuc ut alienatio dicatur utilis, sufficit, eam Ecclesiæ non esse damnosam, sed requiritur, ut Ecclesiæ per eam fiat locupletior per d. e. sine exceptione. causâ 12. q. 2. c. 7. b. t. c. 7. §. ne quis. & c. 8. de his, qua fiant à Prelat. fine consens. Cap. Novel. 120. c. 9. ¶. hoc autem. Rota doc. 65. n. 4. p. 2. divers. Cæsar de Panom. dec. 54. adnot. 1. n. 16. ubi n. 17. notat, majorem utilitatem attendi ex valore proprietatis rei, redditu, & proventu æquè vicina, æquè commoda, & æquè cauta. Sufficit tamen ab initio utilitas purativa ad effectum sustinendi contractum, ut non dicatur nullus, quamvis ob lesionem Ecclesiæ detur restitutio in integrum. Coccin. decis. 445. n. 5.

Tertia est pietas, ob quem ad subsidium pauperum in gravi necessitate, vel ad redemptionem captivorum, vel ad sepulturam fideliū, vel ad tempora ædificanda bona Ecclesiæ alienari posse, textus elegans est in c. aurum. 70. causa 12. q. 2. & in t. sancimus. 21. C. de SS. Eccles. Adde, ob hanc causam quoque à Sede Apostolica Imperatori, vel Regibus indulgeri posse, ut tertiam, vel aliam partem bonorum Ecclesiæ in suis ditionibus existentium accipiant in subsidium belli, quod contra Turcas aliósve infideles gerunt: si enim propter pauperum alienoriam, etiam si propriâ

suâ culpâ ad paupertatem redacti sint, c. pasce. dist. 88. ac propter redemtionem captivorum etiam sacra vala frangere & distrahere licet d. c. aurum. multò magis permittendum videtur, vendibona Ecclesiæ, ne imminenti clade ex Turcarum, vel Hæreticorum armis Christiani ab hostibus fidei cum locorum eversione in captivitatē redigantur; id quod confirmant exempla Pauli III. qui Carolo V. Clementis VII. & Innocentii XI. qui Augustissimo Imperatori LEOPOLDO ejusmodi indulta juxta formam c. adversus. 7. de Immunit. Eccles. concederunt. Confet Doratum in Prax. Regul. tome. I. tr. 14. q. 9. à num. 12.

Quarta causa alienationis est incommoditas, sive inutilitas rei: ut si res Ecclesiæ sit nociva propter crebras impensas, reparacionem, custodiam aut periculum: vel si fundus Ecclesiæ sit sterilis, saxis, aut longè remotus. c. 12. §. hoc jns ¶. item pradium. causâ 10. q. 2. c. non licet. 20. & c. terrulas. 53. causâ 12. q. 2. Verò quia ejusmodi reruna alienatio redundat in evidentem Ecclesiæ utilitatem, hæc caula continetur sub secunda, sicut & tertia ad causam necessitatis reduci potest. Pirrhing b. t. num. 25. in fin.

Porro si nulla ex quatuor his causis urgeat, res Ecclesiæ ne quidem cum consensu Capituli, & auctoritate Superioris alienari possunt, siquidem, ut dictum, copulative & solennitas, & causa justa ad alienationem desideratur... Quod adeò verum est, ut etiam alienatio auctoritate, & licentia Pontificis facta ex hoc capite impugnari possit: ut ut enim licentia alienandi à S. Pontifice obtenta consensus Capituli, & omnes alias solemnitates suppleat, èd quod Papa, sicut independentem de rebus Ecclesiæ disponendi potestatem habet, ita se solo Episcopis, vel aliis Prelatis Ecclesiasticis alienandi licentiam dare possit, & solet, Seraphim. doc. 1307. n. 1. Menoch. in

- addit. ad lib. 2. de arbitr. judic. casu 172.
n. 37. nihilominus hæc authoritas, & licentia
Papalis non supplet defectum causæ, nec præ-
sumendum est, S. Pontificem unquam licen-
tiam dare velle, rem Ecclesiasticam sine causa
à SS. Canonibus approbata alienandi. Rota
dec. 178. n. 2. p. 2. divers. dec. 2. de Confirm.
util. vel inutil. in nov. dec. 430. n. 5. p. 1. Re-
cent. Redoan. in tr. de Reb. Eccles. non alien.
q. 22. n. 75. Probatur autem defectus causæ
ex lectura instrumenti alienationis, in quo
causa in specie, & non in genere exprimi de-
bet. Rot. dec. 318. n. 5. p. 5. Recent. & dec.
596. num. 2. p. 4. divers.
- 21 Solennitas ad alienationis valorem requi-
sa consistit in quatuor, scilicet in tractatu, Ca-
pituli consensu, ejusdem subscriptione, & au-
toritate, seu consensu Superioris. c. sine ex-
ceptione. causâ 12. q. 2. Clem. I. b. t. Exira-
vag. ambitiose. Eod. inter Comm. & passim
alibi. Ita nimurum, ut si alienatio fiat per Epi-
scopum, aut alium Prælatum inferiorem, præ-
ter consensum Superioris requiratur tractatus
præcedens, & consensus Capituli. c. 1. & 2.
b. t. in 6. d. Clem. I. Eod. si verò fiat per Re-
ctorem Ecclesiæ, quæ Capitulo caret, Recto-
ris, & Superioris consensus sufficiat. d. Clem.
I. & ibi DD. Panormit. in c. 1. de Dolo. n. 28.
Redoan. de Reb. Eccles. non alien. q. 25.
num. 41.

- 22 Tractatus, hoc est, inquisitio, & discussio
inter Prælatum, & Capitulum, seu Conven-
tum super justa causa propositæ alienationis,
ipsum consensum, & alienationem præcedat,
portet d. c. sine exceptione, ibi: cum totius
Cleri tractatu. causâ 12. q. 2. & d. c. 1. s.
quia etiam b. t. in 6. ubi irrita decernitur per-
petua decimarum concessio: quia tractatus
solennis, & diligens, qui in talibus concessioni-
bus & alienationibus rerum Ecclesiasticarum
exiguntur, non fuit habitus in eadem. Quam-
vis autem expedit, duos, aut tres tractatus

præmittere, unus tamen sufficit, per textus
statim allegatos, qui loquuntur in numero
singulari. Panormit. in c. sua. n. 3. de his, que
sunt à Prælat. Molina de J. & J. tom. 2.
disp. 468. num. 2.

Consensum Capituli quod attinet, necessarium
est, ut vel omnes, vel major, & senior pars
Capituli, aut Conventus, factâ præviâ legit-
ma vocatione, simul, & Capitulariter congre-
gati in alienationem faciendam consentiant,
c. 1. & ibi Panormit. num. 5. de his, quae sunt
à Prælat. Rota dec. 118. n. 3. p. 1. Perent. &
Nos plenâ manu supra ad tit. de his, que sunt
à major. parte Capit. Verum hunc consen-
sum Capituli etiam post factam alienationem,
præsertim temporalem, intervenire posse,
& alienationem, si Capitulum postmodum
habito prævio tractatu eam ratam habeat,
convalecere, probat Rota dec. 318. n. 41.
p. 5. Recent. Panormit. in c. 1. n. 5. de his,
qua sunt à Prælat. & Molina cit. disp. 468.
num. 6. Sed hoc ita, ut alienatio valeat &
nunc, id est, à tempore ratificationis, non ve-
rò ex tunc, quando facta est. Panormit. d.
n. 6. p. aut acutus non tenuit. Gloss in c. 1. V.
tractatus. b. t. in 6. cujus dictum refert Rota
d. dec. 318. num. 32.

Subscription Capituli, quod in alienationem
consensit, solum requiritur in casibus per c. s.
ne exceptione. causâ 12. q. 2. expressis, puta
in venditione, permutatione, & donatione. Pa-
normit. in d. c. 1. n. 4. de his, que sunt à Pra-
lat. Redoan. de Reb. Eccles. non alien. q. 40.
n. 1. Imò hodiernis moribus neque in his
memoratis casibus necessaria est, sed sufficit
subscription Notarii attestantis de tractatu, &
consensu majoris partis Capituli, nominibus
singulorum Capitularium alienationi con-
sentientium expressis. Rebuff. in Compend.
alien. n. 16. Menoch. de Arbitr. in addit. ad cas.
172. n. 4. Ascan. Tamburin de Jure Abb. tom. 3.
disp. 13. p. 4. n. 10. Pirrhing. b. t. n. 31.

Circa consensus Superioris secernendum est jus antiquum à novo. Jure antiquo solum requirebatur consensus Episcopi illius, cui alienans erat subditus per textum in c. *Abbatibus*. 41. can. 12. q. 2. ibi: *Abbatibus, Presbyteri, & ceterisque Ministeri de rebus Ecclesiasticis, vel sacro ministerio deditis alienare, vel obligare absque missa, & subscriptione sui Episcopi nihil liceat: & si ipsem Episcopus, vel alius Praelatus exemptus ab Episcopali jurisdictione alienare voluit, sufficiebat propria ejusdem auctoritas cum consensu Capituli, neque opus erat auctoritate S. Pontificis, vel alterius proximi Superioris, sed id generaliter à Sede Apostolica permisum censebatur. c. si ne exceptione. 52. caus. 12. q. 2. Jure novo vero nemini licet etiam cum causa, & juris solemnitate alienare res Ecclesiæ immobiles, aut mobiles pretiosas inconsulto Romano Pontifice juxta extravagamus b. t. inter comm. & alienatio aliter facta invalida est. Gregor. XV. dec. 52. n. 1. Rota dec. 300. n. 2. p. 4. divers. & dec. 277. n. 2. & 4. p. 4. tom. 2. Recent. etiam si alienatio fiat in casibus jure missis, ut ex necessitate æris alieni, Rota dec. 203. n. 1. p. 4. divers. vel ex causa utilitatis. Rota dec. 631. n. 1. p. 2. Recent. Duran. dec. 238. n. 27. aut ab una Ecclesia in aliam. Ottobon. dec. 220. n. 16. Rota dec. 277. n. 10. p. 4. tom. 2. Recent. At hanc extravagatum in ipsis locis propter difficultem aditum ad S. Pontificem usum receptam non esse, saltem quoad hoc, ut Episcopo subjecti non hujus, sed S. Pontificis assensum requirere teneantur, post Zypœum attestatur P. Engl. b. t. num. 15.*

Præterea hodie quoque in diversis locis inter Episcopos, & Principes sæculares certa quædam concordata præfertim circa rerum Ecclesiasticarum alienationem, exactionem, & executionem inita sunt. Ita inter Rudolphum II. Imperatorem, & Urbanum Episcopum Passaviensem Anno 1592. in Arce

Pragensi intercessit tractatus, & transactio, seu potius amicabilis compositio, quæ mediante Austria Prælati Episcopo inferiores, & Administratores Ecclesiastici quoad temporalia præcipue dependent à Principe terræ, ut proinde etiam illius consensus in causis gravioribus requirendus sit. Eodem modo in Bavaria Anno 1583. inter Albertum & Guilielmum, Bavariæ Duces, & Ordinarios ejusdem Provincia certa quædam concordata mediante Nuntio Apostolico cum potestate Legati de Latere ad superiores Germaniæ partes delegato ercta sunt, quorum vigore inter alia in contractibus super rebus Ecclesiistarum, seu Monasteriorum celebrandis utriusque Superioris Ordinarii scilicet, & Principis sæcularis consensus tanquam solennitas desideratur. Ad hæc ergo Administratores Ecclesiistarum vel maxime attendant, ne le periculo exponant.

Cæterum tractatus, consensus Capituli, 26 vel Episcopi, aliæque solennitates, si forte de his in instrumento alienationis penitus nulla mentio facta sit, ex diuinitate temporis, nempe 30. aut 40. annorum interveniente presumuntur, si cum lapsu temporis concurrat possessio, & observantia contractus arg. c. per venit. 4. de Empt. & vend. Puteus dec. 345. n. 1. lib. 1. Seraphin. dec. 642. n. 3. dec. 671. n. 1. dec. 1174. n. 3. & dec. 1228. n. 1. Buratt. dec. 45. n. 6. Quaranta V. alienatio. n. 46. Barb. de Offie. & potest. Episc. alleg. 95. n. 7. Quæ tamen præsumptio cessat, si tempus 30. annorum usque ad ultimam horam non sit completum. Rota dec. 114. n. 11. p. 9. t. 1. Rec. vel si ex tenore instrumenti reluceat, solennitates non fuisse servatas, vel male adhibitas, ut si in instrumento enunciata sit solennitas, sed non integrè descripta. Cavaler. dec. 613. n. 2. & 3. Coccin. dec. 101. n. 7. Boëtius dec. 115. in fin. Mascard. de Prob. concl. 1140. à n. 25. & concl. 1316. à n. 33. vel si excessum sit in facultate alienandi. Rota dec. 430. n. 3. p. 2. Recent.

§. VI.

§. VI.

27 *Fines alienationis rerum Ecclesiae pro diversa alienationis causa diversus est, ut plurimum tamen res Ecclesiae ob illius utilitatem alienatur.* Rota. dec. 134. n. 8. & 7. p. 1. Recent.

§. VII.

28 *Effectus alienationis rerum Ecclesiae aliis est, si sit legitima, aliis, si illegitima.*

Effectus alienationis legitime est translatio dominii, vel altetius juris, quæ firma perseverat, nisi Ecclesia notabiliter se læsam probaverit; quo casu non obstantibus adhibitis solennitatibus instar minorum restitutionem in integrum impetrare potest. c. ad nostram. II. b. t. c. 1. & ibi DD. ds in integr. restit.

29 *Effectus alienationis illegitima est nullitas actus: quoniam si res Ecclesiastica immobilia, vel mobilis pretiosa alienata sit, sine legitima causa, & solennitate, alienatio est ipso jure nulla, potestque res alienata unà cum frumentis revocari à quibusunque personis Ecclesiasticis, c. si quis. 6. h. sed etiam b. t. etiam à Successore alienantis. c. Episcopi. 4. & c. ad audienciam. 9. b. t. quin imo ab ipsomet alienante. d. c. si quis. 6. Rota dec. 14. n. 3. p. 1. divers. non obstante brocardico, quod proprium suum factum impugnare, eique contravenire nemini liceat per l. post mortem. 25. ff. de Adopt. ut quod fallit, si actus male genus, &, ut alienatio, de qualoquimur, ipso jure sit nullus; arg. c. magna, causâ 22. q. 4. Mantic. dec. 111. n. 5. vel si, ut hic, agatur de favore, & jure publico, præsertim Ecclesiae. Petr. Barb. in l. 1. ff. Soluto matrim. p. 5. n. 15. Planè ab altera parte contrahente nullitas alienationis, si haec Ecclesiae est utilis, allegari nequit: siquidem hoc Ecclesiae privilegiū est, ut ipsius favore contractus claudicet, & possit illa ratum habere, quod ab inicio nullius ergo statum fuit. Puteus dec. 302. lib. 1. & dec. 343. num. 3. lib. 2. Seraphin. dec. 256. n. 2. & dec. 278. n. 2. Quaranta in Sunom.*

Bullarii V. alienatio rer. Eccles. num. 34. Castro Palao in Moral. p. 2. c. 12. §. 4. num. 5.

In facto quasitum scio: utrum alienatio rei Ecclesiastice ex defectu solennitatis nec valeat in foro conscientiae, et si ceteroquin Ecclesia sit utilis?

Alienationem verè utilem Ecclesiae, factam sine aliqua solennitate, esse nullam in foro conscientiae, docent Suarez de legib. lib. 5. c. 302. num. 6. Sanchez in Consil. moral. lib. 4. c. 1. dub. 15. Molin. tr. 2. de F. & F. dis. 468. n. 14. Covar. 2. Var. c. 17. n. 2. & alii; idque ob defectum legitimi consensus, sine quo iure naturæ nullus contractus consistere potest: enimverò cùm Ecclesia sit persona mystica, nequit præstare consensum, nisi mediante actu, voluntateque eorum, quibus hunc explicare à jure permisum est, & eō modō, solumque, quibus ei à jure permisum, consensum explicare, & si aliter fiat, sine consensu sufficienti obligaretur Ecclesia. Accedit famosum illud dogma, quod lex justa in foro externo, sit etiam justa in foro interno.

Econtra alienationem non solennem, Ecclesiae tamen utilem, esse validam in foro conscientiae, & donec per Judicem fuerit declarata nulla, rem alienatam licet retineri posse, sustinent Panormit. in o. 1. in fin. de integr. restit. & c. quia plerique n. 31. de Immnn. Eccles. Sylvester V. alienatio. num. 13. Navar. in Commentar. de Spol. Cler. §. 2. n. 6. Azor. Institut. moral. p. 2. lib. 9. c. 2. q. 8. Reginald. in Prax. tom. 2. lib. 30. tr. 3. c. 6. sett. 2. n. 69. & 70. aliisque ab his relati; qui moventur primo quia contractus initus in utilitatem Ecclesiae habet habitualem statum validitatis, quatenus scilicet Ecclesia potest obligare alteram partem ad servandum contractum. Ego aliquam obligationem naturalem inducit, & in conscientia non est omnino nullus, cùm alioquin nulla partium esset invitè obligata ad standum contractui; quandoquidem con-

inclusus nullus nullam obligationem parit. Secundo: quia solennitas illa ad præsumendum justam causam inducta non habet locum in eo foro, in quo est standum veritatis, quæ DEO patet, juxta notata in c. 75, qui & c. tua. de Sponsalib. maximè cum non videatur fuissemus S. Pontificis propter solius solennitatis defectum etiam pro foro conscientiae actum imitare, & accipientem ante Judicis sententiam ad restitutionem obligare: ubi enim verosimiliter de contraria mente Legislatoris constat, cessat regulare dogma: quod lex iusta in foro externo sit etiam iusta in foro interno. Tertio: quia leges annullantes testamentum non solenne non ita ei resistunt, quin propter enixam defuncti voluntatem aliquam fidei moralis, fidei naturalis saltem inefficax obligatio inde dimanet, quam haeres institutus bona hereditaria absque fraude occupata retinetur possit, usquedum legitimè petantur, & abjudicentur. arg. l. 2. C. de Fideicommiss. l. non dubium. 16. C. de Testamento. Layman in Theol. moral. lib. 3. tr. 4. c. 17. n. 4. ergo pari & potiori ratione Canones annullantes alienationem non solennem, ex iusta tamen causa factam, ei propter hanc causam relinquent obligationem aliquam saltem inefficacem, ob quam accipiens in conscientia non teneatur rem restituere, donec legitimâ auctoritate revocetur.

Opinor, posteriorem hanc sententiam prædictam probabilem, priorem vero tutionem, & in theoria probabiliorem propter Extravag. ambitiose h. t. inter Commun. ubi non tantum alienans res Ecclesiasticas sine solennitate, sed etiam alienatas recipiens excommunicationem incurrit: quod fieri non posset, si accipiens in conscientia non peccaret,

Denique præter nullitatem actus male alienantes, & accipientes diversis penis compescuntur. In c. nulli s. in fin. h. t. male alienantes res Ecclesiistarum officii sui amissionem

KÖNIG IN DECRET. LIB. III.

plecti, & ad illati damni resarcitionem compelli jubentur. Imò Episcopi, qui absque necessitate, c. si quis. 8. causâ 10. q. 2. Abbes & Clerici, qui absque licentia Episcopali res Ecclesiasticas distrahebant, deponebantur: c. Abbatibus 41. causâ 12. q. 2. qui verò res ita distractas & acceptas non restituebant, ipso facto erant excommunicati. c. Apostolicos. 13. §. quisquis. causâ 12. q. 2. Hodie, ubi d. Extravag. ambitiose h. t. inter comm. recepta est I. tam alienans, quam res male alienatas recipiens excommunicatur. II. Episcopo, & Abbatib. bona suarum Ecclesiistarum contra illius tenorem alienanti, ingressus Ecclesiæ interdicitur, & si sub hoc interdicto sex mensibus manserit, à regimine, & administracione eò ipso suspensus est. III. inferiores Pralati, Commandatarii, & Ecclesiistarum Rectores, aliique administratores ultra excommunicationem dignitatibus, officiis & beneficiis quorum bona alienant, privantur, ita ut illa absque ulla declaratione vacare censeantur. Insuper si rem Ecclesiæ accipiens fuerit in mala fide, & sciverit, rem esse Ecclesiæ, non tantum eam restituere tenetur, sed & pretium, quod pro illa solvit, amittit, idque Ecclesiæ applicatur. l. 14. §. 1. C. de SS. Eccles. canonizatâ in c. nulli 5. h. t. Sin autem fuerit in bona fide, & ignoraverit rem esse Ecclesiæ, tunc pretium pro ea expositum ab Ecclesia quidem potest repetere, sed in tantum solummodo, in quantum probaverit, eam factam esse locupletiorem: versionem namque in utilitatem Ecclesiæ probare incumbit ei, qui cum Ecclesia contraxit. Burrat. dec. 418. n. 2. Duran. dec. 256. n. 5. Pro reliquo ipsum Authorem, id est, venditorem, si privata & propria bona habeat, convenire debet. arg. l. 33. C. de R. V. Rot in Firmano bonorum. 16. Jan. 1585. coram Litta. & in Placentina evictionis. 8. Maij. 1589.

coram Eod.

TITU-

Q